

Innspill til profesjonsmeldinga fra Steinerhøyskolen

Steinerhøyskolen takker for muligheten til å gi innspill til stortingsmeldingen om profesjonsutdanning.

Steinerhøyskolen utdanner lærere til barnehage og skole, og sosialpedagoger til miljøfaglig arbeid i sosialterapeutiske virksomheter som gir tilbud til unge og voksne med behov for særskilt omsorg, opplæring og tilrettelegging.

Steinerhøyskolen tilbyr barnehagelærerutdanning på heltid og deltid (bachelor), lærerutdanning (bachelor og master), sosialpedagogutdanning på deltid (bachelor), internasjonal Master of Education og en rekke etter- og videreutdanningstilbud innen steinerpedagogikk.

Steinerhøyskolen ønsker å svare på disse spørsmålene stilt i grunnlaget for innspill til meldingen; 1-6, 10-11 og 17.

Spørsmål 1

Steinerhøyskolen støtter Kunnskapsdepartementets beskrivelse av utfordringene for profesjonsutdanningene og ønsker å fremheve:

- et tett samarbeid med praksisfeltet er avgjørende for profesjonsutdanninger
- et godt sammensatt fagmiljø ved profesjonsutdanningene fordrer en balanse i vektleggingen av forskning, høy akademisk/vitenskapelig kompetanse og erfaringsbasert kompetanse i institusjonene

Spørsmål 2

Steinerhøyskolen vil trekke frem disse forutsetningene for en god utvikling av profesjonsutdanningene i tråd med fremtidige kompetansebehov og samfunnsendringene som beskrives:

- Profesjonsutdanningene må utvikles i nært samarbeid med praksisfeltet
- Steinerhøyskolens erfaring er at statlig finansierte kompetanseutviklingstiltak som Rekomp, Dekomp og Kompetanseløftet bidrar til erfarings- og kunnskapsutveksling mellom praksisfeltet og UH. Finansiering tilrettelegger for at det settes av tid til samarbeid i partnerskap mellom eiere/lærere og UH/fagmiljø. Ordninger som disse videreføres og utvides
- Pedagogenes stemme må bli tydelig. Fersk erfaringsbasert kunnskap fra barnehage og klasserom må likestilles med nyere forskning på feltet i barnehage- og skoleutvikling, og i utviklingen av lærerutdanningene
- Lærerutdanningsinstitusjonene bør utvikle flere desentraliserte, eventuelt digitale, og arbeidsplassbaserte tilbud

Spørsmål 3, 4, 5 og 6

Kravene til fagmiljø bidrar til et akademisk høyt nivå i lærerutdanningsinstitusjonene og gir institusjonene fagpersoner med spisskompetanse. Læreryrket er bredt sammensatt av

mange disipliner og kompetanseområder, derfor bør fagmiljøet også bestå av personer med breddekunnskap og praksiserfaring fra barnehage og skole.

Det er en utfordring å rekruttere fagpersoner med både høy akademisk grad og relevant/fersk praksiserfaring. Det er sjelden å finne en dyktig lærer som har vært 15 år i klasserommet og samtidig skrevet en doktorgrad, for å sette det på spissen. Steinerhøyskolens lærerutdanning inneholder i tillegg til teoretiske fag og didaktikk, en rekke estetiske og kunstneriske øvelsesområder. Innen profesjonsutdanning, og kanskje særlig innen didaktiske-, praktiske- og kunstfaglige- områder, er det avgjørende med fagpersoner med praktisk kunnskap og erfaring for å gi en god og relevant utdanning.

Kravene til fagmiljø som stilles i dag sikrer andel førstetilling ved utdanningsinstitusjonene. For profesjonsutdanninger burde det være et likestilt krav at fagmiljøet består av en gitt andel fagpersoner med relevant yrkeserfaring. En likestilling av disse kompetanseområdene kan bidra til økt anseelse for praksisfeltets kunnskap, og vi mener at det på sikt kan bidra til å gjøre det attraktivt å undervise på lærerutdanningene og attraktivt for studenter å velge en profesjonsutdanning. Et mer allsidig fokus på kunnskap, erfaring og kompetanse i kravspesifikasjoner til profesjonsutdanningene kan bidra til å utjevne forskjeller i fagmiljøene når det gjelder anerkjennelse, lønn og attraktivitet og kan i andre hånd bidra til en økt anerkjennelse i samfunnet for hva det vil si å ha en profesjon. Hvis vi skal lykkes med å rekruttere flere studenter til den sentrale delen av velferdsstaten som profesjonsområdene som barnehage og skole utgjør, må anseelsen for disse yrkene økes.

Barrierer for å ansette fagpersoner med fersk erfaring fra yrket er blant annet:

- Krav til fagmiljø ved UH vektlegger ikke erfaringskunnskap. Dette kan føre til en opplevelse av at profesjonskunnskap og yrkeserfaring er annenrangs i forhold til høy akademisk utdanning
- Lønnsystemer vektlegger i liten grad erfaring og fagpersoner går ofte ned i lønn ved å gå fra praksisfeltet til UH
- Dyktige fagpersoner er etterspurt i praksisfeltet. Det må derfor være mer attraktivt i forhold til f eks lønn å skifte til å undervise ved UH

En mulig løsning for å bygge ned barrierene er å innføre krav til fagmiljø som anerkjenner praksis- og yrkeserfaring som likestilt førstetilling og forskerkompetanse. Solide fagmiljø på profesjonsutdanningene må bestå av begge deler.

For å bygge sterke forskningsmiljø i profesjonsutdanningene bør det utlyses mer midler til praksisforskningsprosjekter der UH og praksisfeltet kan samarbeide. Praksisfeltet og fagpersoner med lang yrkeserfaring i fagmiljøene ved UH bør brukes aktivt inn i forskningsprosjekter.

Spørsmål 10 og 11

Steinerhøyskolen er i tett dialog med landets 45 steinerbarnehager, 33 steinerskoler og 13 sosialterapeutiske virksomheter. Vi opplever et nært samarbeid om praksisplasser, utdanning og kurstilbud. Samarbeidet består i faste årlige møtepunkter på seminarer og konferanser, jevnlig digitale dialogmøter, spørreundersøkelser og samarbeid om utvikling

av etter- og videreutdanning etter virksomhetenes behov. De steinerpedagogiske virksomhetene har tilhørighet i 10 fylker og Steinerhøyskolen er landets eneste utdanningsinstitusjon med spisskompetanse på steinerpedagogikk. For å tilpasse utdanningene til arbeidslivet/praksisfeltet tilbys enkelte studier som arbeidsplassbaserte deltidsstudier og samlingsbaserte etter- og videreutdanninger.

Vi mener at statlige satsninger som Rekomp- og Dekomp- ordningen har bidratt til å styrke dialogen og en likeverdig utveksling mellom fagmiljøet ved UH og praksisfeltet. Disse, og liknende ordninger, bør styrkes og utvides.

Samarbeid om praksisplasser bidrar også til at fagpersoner fra UH er på observasjon/besøk i barnehage/skole. En mulighet for å styrke utdanningenes relevans, og potensielt også bidra til relevante forskningsprosjekter, vil være å innføre krav eller ordninger slik at forskningsmiljøet og fagpersoner ved UH uten fersk yrkeserfaring hospiterer i virksomhetene.

Et annet bidrag til å styrke samarbeidet vil være å innføre stipend eller finansiering til praksisvirksomheter og praksisveiledere. Støtte til veilederutdanning og kompensasjon til virksomheter som tar imot praksisstudent slik at det å tilby praksisplass innebærer å få frikjøpt tid til å gå inn i veiledning og oppfølging.

Spørsmål 17

For at flere unge skal ønske å ta en profesjonsutdanning må myndigheter, UH og arbeidsliv samarbeide for å styrke anseelsen til disse yrkene. Det er et stort behov for profesjonsutdannede i dag og trenden er økende, særlig innenfor enkelte felt som barnehage og skole. Det er stor tilgang på arbeid etter endt utdanning, og nyutdannede er nærmest garantert en jobb i de fleste steder i landet. Likevel er det lave søkertall til f eks lærerutdanningen.

Hvordan kan vi sammen gjøre utdanningene/yrket mer attraktivt? Det bør vurderes å:

- Fremsnakke utdanningene og yrkene i samfunnsdebatt, kampanjer og media
- Bruke incentiver som økte lønninger, høyere stipendandel på studielån og eventuelt andre stipend-ordninger som f eks støtte til arbeidsplassbasert deltidsutdanning under Rekomp-ordningen
- Tydeliggjøre profesjonene som avgjørende for samfunnsutvikling
- Vektlegge praksisnær og erfaringsbasert kunnskap i retningslinjer, kravspesifikasjoner og satsningsområder i regulering av profesjonsutdanningene
- Anerkjennelse lærernes profesjonskompetanse og yrkenes kompleksitet gjennom å begrense politisk detaljstyring og kontroll